Zbierka súdnych rozhodnutí

UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

z 31. októbra 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Odpoveď, ktorú možno jednoznačne vyvodiť z judikatúry – Štátna pomoc – Článok 108 ZFEÚ – Rozhodnutie Európskej komisie nariaďujúce vrátenie protiprávnej pomoci – Nariadenie (EÚ) 2015/1589 – Článok 16 ods. 3 – Článok 17 ods. 1 – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca kratšiu prekluzívnu lehotu, než je premlčacia lehota stanovená právom Únie – Zásada efektivity“

Vo veci C-24/25,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Správny a daňový súd Funchal, Portugalsko) z 28. októbra 2024 a doručený Súdnemu dvoru 16. januára 2025, ktorý súvisí s konaním:

Mission – Trading, Gestão e Serviços, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira)

proti

Autoridade Tributária e Assuntos Fiscais da Região Autónoma da Madeira,

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predseda siedmej komory F. Schalin, sudcovia M. Gavalec a Z. Csehi (spravodajca),

generálny advokát: A. Rantos,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vo veci sa rozhodne odôvodneným uznesením v súlade s článkom 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

vydal toto

* Jazyk konania: portugalčina.

Uznesenie

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 16 ods. 3 nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9) a článku 5 ods. 1 rozhodnutia Komisie (EÚ) 2022/1414 zo 4. decembra 2020 o schéme pomoci SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) uplatňovanej Portugalskom v prospech Zona Franca da Madeira – ZFM) – režim III (Ú. v. EÚ L 217, 2022, s. 49).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Mission – Trading, Gestão e Serviços, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira) (ďalej len „Mission – Trading“) a Autoridade Tributária e Assuntos Fiscais da Região Autónoma da Madeira (Daňový úrad a úrad pre daňové záležitosti autonómnej oblasti Madeira, Portugalsko, ďalej len „daňový úrad“) vo veci daňového exekučného konania začatého týmto úradom proti spoločnosti Mission – Trading s cieľom vymoženia štátnej pomoci, ktorá bola protiprávne poskytnutá spoločnosti Mission – Trading.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie 2015/1589

3 Článok 16 nariadenia 2015/1589, nazvaný „Vymáhanie pomoci“, v odseku 3 stanovuje:

„Bez toho, aby bolo dotknuté akékoľvek uznesenie Súdneho dvora Európskej únie podľa článku 278 ZFEÚ, vymáhanie sa uskutoční bez meškania a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu za predpokladu, že umožnia okamžité a účinné vykonanie rozhodnutia [Európskej k]omisie. Na tento účel a v prípade konania na vnútroštátnych súdoch dotknuté členské štáty podniknú všetky potrebné kroky, ktoré sú k dispozícii v ich príslušných právnych systémoch, vrátane predbežných opatrení, bez toho, aby bolo dotknuté právo Únie.“

4 Článok 17 tohto nariadenia s názvom „Premlčacie doby pre vymáhanie pomoci“ v odseku 1 stanovuje:

„Na právomoc Komisie vymáhať pomoc sa vzťahuje premlčacia doba desať rokov.“

Rozhodnutie 2022/1414

5 Článok 1 rozhodnutia 2022/1414 znie takto:

„Schému pomoci ‚Zona Franca da Madeira (ZFM) – režim III‘ v miere, v akej ju vykonalo Portugalsko v rozpore s rozhodnutím Komisie C(2007) 3037 v konečnom znení [z 27. júna 2007 vo veci N 421/2006] a s rozhodnutím Komisie C(2013) 4043 final [z 2. júla 2013 vo veci SA.34160 (2011/N)], vykonalo Portugalsko protizákonne v rozpore s článkom 108 ods. 3 [ZFEÚ] a je nezlučiteľná s vnútorným trhom.“

6 Článok 4 ods. 1 tohto rozhodnutia stanovuje:

„Portugalsko musí vymáhať od príjemcov nezlučiteľnú pomoc poskytnutú podľa schémy uvedenej v článku 1.“

7 Článok 5 uvedeného rozhodnutia znie takto:

„1. Vymáhanie pomoci poskytnutej na základe schémy uvedenej v článku 1 sa uskutoční bezodkladne a účinne.

2. Portugalsko zabezpečí, aby sa toto rozhodnutie vykonalo do ôsmich mesiacov odo dňa oznámenia tohto rozhodnutia.“

Portugalské právo

Daňový poriadok

8 Código de Procedimento e de Processo Tributário (Daňový poriadok) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej obsahuje článok 204 s názvom „Dôvody pre podanie námietky proti exekúcii“, ktorého odsek 1 stanovuje:

„Námietka sa môže opierať len o tieto dôvody:

…

d) premlčanie pohľadávky, ktorá je predmetom exekúcie;

…“

Všeobecný daňový zákon

9 Lei Geral Tributária (všeobecný daňový zákon), prijatý prostredníctvom Decreto-Lei nº 398/98 (zákonný dekrét č. 398/98) zo 17. decembra 1998 (*Diário da República*, I, séria A, č. 290 zo 17. decembra 1998), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, obsahuje článok 45 s názvom „Preklúzia práva na vyrubenie dane“, ktorý znie takto:

1. Právo vyrubiť daň [zaniká], ak daňový výmer nebol daňovníkovi platne oznámený do štyroch rokov, ak tento zákon neustanovuje inak.

2. V prípade zjavnej chyby v daňovom priznaní daňovníka je prekluzívna lehota uvedená v predchádzajúcom odseku tri roky.

3. V prípade odpočítania dane alebo daňového úveru je prekluzívnou lehotou lehota na uplatnenie tohto práva.

4. Prekluzívna lehota začína plynúť v prípade periodických daní od konca roka, v ktorom nastala zdaniteľná udalosť, a v prípade jednorazových daní odo dňa, keď nastala zdaniteľná udalosť, s výnimkou dane z pridanej hodnoty a dane z príjmov, pri ktorých sa zdaňovanie vykonáva

prostredníctvom konečnej zrážkovej dane, pričom v tomto prípade táto lehota začína plynúť od začiatku kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom vznikla daňová povinnosť alebo nastala zdaniteľná udalosť.

…

7. Lehota stanovená v odseku 1 je dvanásť rokov, ak sa právo vyrubiť daň týka zdaniteľných plnení súvisiacich s:

a) krajinou, územím alebo regiónom, na ktoré sa vzťahuje zjavne výhodnejší daňový režim uvedený v zozname schválenom nariadením ministra financií, ktorý by mal byť oznámený daňovým orgánom, ale nie je, alebo

b) vkladovými účtami alebo účtami cenných papierov otvorenými vo finančných inštitúciách, ktoré nie sú rezidentmi v členských štátoch Európskej únie alebo v pobočkách finančných inštitúcií rezidentov nachádzajúcich sa mimo Európskej únie, ktorých existenciu a identifikáciu daňovníci dane z príjmov fyzických osôb neuvádzajú v daňovom priznaní za rok, v ktorom nastali zdaniteľné udalosti.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

10 V nadväznosti na rozhodnutie 2022/1414 začala daňová správa daňové exekučné konanie voči spoločnosti Mission – Trading s cieľom vymoženia štátnej pomoci, ktorá bola poskytnutá tejto spoločnosti v rámci schémy pomoci „Zona Franca de Madeira (ZFM) – režim III“ vo forme zníženia dane z príjmov právnických osôb za daňové obdobie roku 2015.

11 Mission – Trading podala v súvislosti s týmto exekučným konaním námietku na Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Správny a daňový súd Funchal, Portugalsko), ktorý je vnútroštátnym súdom podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom navrhla jeho ukončenie.

12 Na podporu svojej námietky Mission – Trading najmä uviedla, že daňová správa nie je oprávnená požadovať od nej zaplatenie daňového dlhu, ktorý je predmetom uvedeného konania, a to z dôvodu, že vyrubenie tejto dane jej nebolo oznámené v prekluzívnej lehote stanovenej v článku 45 všeobecného daňového zákona.

13 Vnútroštátny súd sa pýta na zlučiteľnosť tohto článku 45 s článkom 16 ods. 3 nariadenia 2015/1589 a s článkom 5 rozhodnutia 2022/1414.

14 Na jednej strane vnútroštátny súd spresňuje, že portugalské právo nestanovuje nijaký osobitný režim týkajúci sa prekluzívnej lehoty v prípade vymáhania štátnej pomoci. Keďže neexistuje pravidlo vnútroštátneho práva, ktoré by vylučovalo uplatnenie všeobecných lehôt, uplatní sa článok 45 všeobecného daňového zákona. Na druhej strane vnútroštátny súd uvádza, že v prejednávanej veci bolo rozhodnutie 2022/1414 prijaté po uplynutí prekluzívnej lehoty stanovenej vnútroštátnym právom.

15 Za týchto okolností Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Správny a daňový súd Funchal) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa slovné spojenie ‚vymáhanie pomoci… sa uskutoční bezodkladne a účinne‘, ktoré sa nachádza v článku 5 rozhodnutia [2022/1414], a slovné spojenie ‚vymáhanie sa uskutoční bez meškania a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu za predpokladu, že umožnia okamžité a účinné vykonanie rozhodnutia Komisie‘, ktoré sa nachádza v článku 16 ods. 3 nariadenia [2015/1589], vykladať v tom zmysle, že bránia uplatneniu pravidiel vnútroštátneho práva [najmä článku 45 Lei Geral Tributária (všeobecný daňový zákon)], ktoré stanovujú, že právo na vyrubenie dane je premlčané po uplynutí lehoty v ňom stanovenej?“

O prejudiciálnej otázke

16 V súlade s článkom 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora môže Súdny dvor kedykoľvek na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť formou odôvodneného uznesenia, a to v tom prípade, ak odpoveď na prejudiciálnu otázku možno jednoznačne vyvodiť z judikatúry.

17 Treba takisto pripomenúť, že súdna spolupráca stanovená článkom 267 ZFEÚ je založená na jednoznačnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom. Na jednej strane nie je Súdnemu dvoru umožnené uplatniť právne normy Únie na konkrétny prípad, ale je oprávnený iba vyjadriť sa k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 201, ako aj citovanú judikatúru). Na druhej strane v súlade s bodom 11 odporúčaní Súdneho dvora Európskej únie pre vnútroštátne súdy týkajúcich sa podávania návrhov na začatie prejudiciálnych konaní (Ú. v. EÚ C, C/2024/6008) vnútroštátnym súdom prináleží, aby v spore, ktorý prejednávajú, vyvodili konkrétne dôsledky z výkladových prvkov poskytnutých Súdnym dvorom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. októbra 2018, Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, bod 43).

18 V prejednávanej veci Súdny dvor konštatuje, že výklad práva Únie vyžiadaný vnútroštátnym súdom možno jednoznačne vyvodiť z rozsudkov z 30. apríla 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321), a zo 14. decembra 2023, I (Vrátenie odvodov) (C-655/22, EU:C:2023:993). V prejednávanej veci je preto potrebné uplatniť článok 99 rokovacieho poriadku.

19 Ako vyplýva z bodu 17 tohto uznesenia, vnútroštátnemu súdu prináleží, aby v spore vo veci samej vyvodil konkrétne dôsledky z výkladových prvkov vyplývajúcich z tejto judikatúry Súdneho dvora.

20 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 3 nariadenia 2015/1589 v rozsahu, v akom sa týka zásady efektivity, vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu vnútroštátnej prekluzívnej lehoty na vymáhanie pomoci, ak táto lehota uplynula ešte pred prijatím rozhodnutia Komisiou, ktorým sa táto pomoc vyhlasuje za protiprávnu a nariaďuje sa jej vrátenie.

21 Pokiaľ ide o uplatnenie vnútroštátnych pravidiel premlčania, Súdny dvor v bodoch 41, 44 a 46 rozsudku z 30. apríla 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321), najmä rozhodol:

„41 …Hoci sa totiž vnútroštátne pravidlá premlčania v zásade uplatňujú na vymáhanie protiprávne poskytnutej pomoci, tieto pravidlá sa musia uplatňovať takým spôsobom, aby vymáhanie vyžadované právom Únie nebolo prakticky nemožné a aby sa v plnom rozsahu zohľadnil záujem Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. júna 2003, Komisia/Španielsko, C-404/00, EU:C:2003:373, bod 51 a citovanú judikatúru).

…

44 …Treba tiež pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že premlčacie doby vo všeobecnosti plnia funkciu zabezpečenia právnej istoty (rozsudok z 23. januára 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 71 a citovaná judikatúra).

…

46 …[P]odľa ustálenej judikatúry vzhľadom na kogentnú povahu kontroly štátnej pomoci vykonávanej Komisiou na základe článku 108 ZFEÚ jednak podniky prijímajúce pomoc môžu mať legitímnu dôveru v oprávnenosť pomoci v zásade len vtedy, ak sa poskytla v súlade s postupom stanoveným v tomto článku, a jednak starostlivý hospodársky subjekt musí byť za normálnych okolností schopný ubezpečiť sa, že uvedený postup bol dodržaný. Konkrétne, ak sa pomoc poskytla bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, na základe čoho je podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ protiprávna, príjemca pomoci nemôže mať v tomto prípade legitímnu dôveru v zákonnosť jej poskytnutia (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 98 a citovaná judikatúra). … [P]latí to tak v prípade individuálnej pomoci, ako aj v prípade pomoci poskytnutej na základe schémy pomoci.“

22 Pokiaľ ide o premlčacie alebo prekluzívne lehoty a súčasne s ohľadom na zásadu efektivity, Súdny dvor okrem toho v bode 44 rozsudku zo 14. decembra 2023, I (Vrátenie odvodov) (C-655/22, EU:C:2023:993), konštatoval:

„Pokiaľ ide… o dodržiavanie zásady efektivity, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že stanovenie primeraných premlčacích alebo prekluzívnych lehôt v zásade spĺňa požiadavku efektivity, keďže táto požiadavka predstavuje uplatnenie základnej zásady právnej istoty, ktorá chráni tak dotknutú osobu, ako aj dotknutý správny orgán, aj keď uplynutie takých lehôt môže svojou povahou brániť dotknutým osobám, aby úplne alebo čiastočne uplatnili svoje práva (rozsudok z 19. decembra 2019, Cargill Deutschland, C-360/18, EU:C:2019:1124, bod 52 a citovaná judikatúra).“

23 V prípade, ak premlčacia doba stanovená vnútroštátnym právom a uplatniteľná na vymáhanie neoprávnene vyplatenej pomoci uplynula ešte pred tým, ako Komisia prijala rozhodnutie vyhlasujúce pomoc za nezlučiteľnú a nariaďujúce jej vymáhanie, Súdny dvor opakovane rozhodol, ako vyplýva z bodov 46, 50 až 52, 60 a 61 rozsudku z 30. apríla 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321), že:

„46 Treba tiež pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry vzhľadom na kogentnú povahu kontroly štátnej pomoci vykonávanej Komisiou na základe článku 108 ZFEÚ jednak podniky prijímajúce pomoc môžu mať legitímnu dôveru v oprávnenosť pomoci v zásade len vtedy, ak sa poskytla v súlade s postupom stanoveným v tomto článku, a jednak starostlivý hospodársky subjekt musí byť za normálnych okolností schopný ubezpečiť sa, že uvedený postup bol dodržaný. Konkrétne, ak sa pomoc poskytla bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, na základe čoho je podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ protiprávna, príjemca pomoci nemôže mať v tomto prípade legitímnu dôveru v zákonnosť jej poskytnutia (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 98 a citovaná judikatúra). …[P]latí to tak v prípade individuálnej pomoci, ako aj v prípade pomoci poskytnutej na základe schémy pomoci.

…

50 …Komisia môže kedykoľvek počas desiatich rokov uvedených v článku 17 ods. 1 nariadenia 2015/1589 požiadať o vymáhanie protiprávnej pomoci, a to napriek prípadnému uplynutiu premlčacej doby uplatnenej vo vnútroštátnom konaní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 114).

51 Okrem toho, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 46 tohto rozsudku, Nelson Antunes da Cunha sa v prejednávanej veci nemôže platne odvolávať na legitímnu dôveru v zákonnosť spornej pomoci, keďže táto pomoc bola poskytnutá Portugalskou republikou bez predchádzajúceho oznámenia Komisii.

52 Vnútroštátny súd teda nesmie na vymáhanie pomoci, ktorá sa musí vrátiť, uplatniť vnútroštátnu premlčaciu dobu, ktorá uplynula ešte pred prijatím rozhodnutia Komisie o vymáhaní.

…

60 Za týchto okolností by zásada právnej istoty, ktorej zabezpečenie je cieľom premlčacej doby, nemala byť prekážkou vymáhania pomoci vyhlásenej za nezlučiteľnú s vnútorným trhom…

61 Vzhľadom na uvedené úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 16 ods. 2 nariadenia 2015/1589, podľa ktorého sa má pomoc vymáhať spolu s úrokmi, ako aj zásada efektivity uvedená v odseku 3 toho istého článku sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby sa na vymáhanie pomoci uplatnila vnútroštátna premlčacia doba, ak táto doba uplynula ešte pred tým, než Komisia prijala rozhodnutie vyhlasujúce túto pomoc za protiprávnu a nariaďujúce jej vymáhanie…“

24 V prejednávanej veci z článku 1 rozhodnutia 2022/1414 vyplýva, že schému pomoci „Zona Franca da Madeira (ZFM) – režim III“ v rozsahu, v akom ju vykonala Portugalská republika v rozpore s rozhodnutím Komisie C(2007) 3037 v konečnom znení z 27. júna 2007 vo veci N 421/2006 a s rozhodnutím Komisie C(2013) 4043 final z 2. júla 2013 vo veci SA.34160 (2011/N), tento členský štát vykonal protiprávne v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ.

25 Vnútroštátny súd spresňuje, že vnútroštátna prekluzívna lehota, ktorá sa uplatní na vymáhanie súm, ktoré boli protiprávne vyplatené spoločnosti Mission – Trading na základe tejto schémy pomoci, uplynula pred prijatím rozhodnutia 2022/1414.

26 Z judikatúry Súdneho dvora, ktorá bola pripomenutá v tomto uznesení, pritom vyplýva, že napriek uplynutiu takejto premlčacej alebo prekluzívnej lehoty stanovenej vnútroštátnym právom môže Komisia kedykoľvek počas desaťročnej premlčacej lehoty stanovenej v článku 17 ods. 1 nariadenia 2015/1589 žiadať o vrátenie protiprávnej pomoci.

27 Za týchto okolností je potrebné odpovedať na položenú otázku tak, že článok 16 ods. 3 nariadenia 2015/1589 sa má v rozsahu, v akom sa týka zásady efektivity, vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu vnútroštátnej prekluzívnej lehoty na vymáhanie štátnej pomoci, ak táto lehota uplynula ešte pred prijatím rozhodnutia Komisie, ktorým sa táto pomoc vyhlasuje za protiprávnu a nariaďuje sa jej vrátenie.

O trovách

28 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol takto:

Článok 16 ods. 3 nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 [ZFEÚ] sa má v rozsahu, v akom sa týka zásady efektivity,

vykladať v tom zmysle, že:

bráni uplatneniu vnútroštátnej prekluzívnej lehoty na vymáhanie pomoci, ak táto lehota uplynula ešte pred prijatím rozhodnutia Európskej komisie, ktorým sa táto pomoc vyhlasuje za protiprávnu a nariaďuje sa jej vrátenie.

Podpisy